

Fållnäs gård

Antikvarisk kontroll vid byggnadsvårdsåtgärder på mejeriet, Fållnäs gård,
Sorunda socken, Nynäshams kommun, Södermanland

Lisa Sundström
Rapport 2006:5

Fållnäs gård

Antikvarisk kontroll vid byggnadsvårdsåtgärder på mejeriet, Fållnäs gård,
Sorunda socken, Nynäshams kommun, Södermanland

Lisa Sundström
Rapport 2006:5

Rapporten finns i PDF-format på adressen
stockholms.lans.museum

 STOCKHOLMS LÄNS MUSEUM

Sickla Industriväg 5B, 131 34 Nacka
Tel 08-586 194 00 Fax 08-32 32 72
Webb: stockholms.lans.museum

© Stockholms läns museum
Produktion: Stockholms läns museum

Allmänt kartmaterial: Lantmäteriverket. Medgivande 97.0133

Stockholm 2006

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	6
Administrativa uppgifter	6
Byggnadshistorik med relevans för ärendet	6
Utförda åtgärder	7
Avvikelse från arbetshandlingar	13
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	13
Övriga handlingar med relevans för ärendet	13

Sammanfattning av utförda åtgärder

Arbetena utförda på mejeriet har bestått av renovering av skadat murverk, putsläggning och omkalkning, omläggning av tak samt renovering av fönster och dörrar.

Administrativa uppgifter

Objekt: Fållnäs gård

Socken: Sorunda

Kommun: Nynäshams

Landskap: Södermanland

Arbetshandlingar: Mejeriet på Fållnäs gård, Sorunda, Nynäshams kommun 2005:30

Länsstyrelsens beslut: 2005:05:09, d.nr. 434-04-28307

Byggherre/beställare: Bodil och Henrik Toll

Byggledare/arkitekt: Ranch & Toll

Mur- och putsarbeten: Rune Smedberg

Fönsterarbeten: KG Fönsterrenovering, Sorunda

Antikvarisk kontrollant: Stockholms läns museum

Byggnadstid: juni – september 2005

Antikvarisk slutbesiktning: 2005-09-23

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Fållnäs gård var säteri redan under medeltiden. Den nuvarande slottsanläggningen, bestående av sex parställda flyglar uppfördes mellan åren 1780 och 1807 efter ritningar av Erik Palmstedt. Väster om flyglarnas centralaxel ligger en kringbyggd fägård bestående av putsade stenhus från 1770-talet. Fållnäs gård är sedan 1991 byggnadsminne. Mejeriet omfattas inte av skyddsföreskrifter i byggnadsminnet men ligger inom byggnadsminnets skyddsområde.

Mejeriet ansluter i sin utformning och färgsättning i s k Fållnäsrosa till gårdens övriga bebyggelse och ingår som en värdefull del av gården.

Mejeriet härrör möjligen från tidigt 1800-tal. Ankarjärn å ena gaveln har formen av årtalen 1817. Den andra gaveln har årtal 1920 målat och hänför sig till en modernisering vid tiden. En garageport togs upp under 1950-talet.

Mejeriet efter 1920-talets renovering. Bild lånad av Bodil Toll, Fållnäs gård.

Utförda åtgärder

Byggnaden har idag ingen användning och underhållet var mycket eftersatt med förfall som följd. Putsen hade till stora delar släppt och murverket av tegel var till delar skadat. Fönsterna saknade delvis glas och fönsterbågar och dörrar hade stora renoveringsbehov.

Mejeriet från s. före renovering. Bildnr: lp20051373. Foto: L. Sundström, 2005

Mejeriet åt n. före renovering. Bildnr: lp20051374. Foto: L. Sundström, 2005.

Mur och fasad

Skadat murverk av tegel har ersatts med äldre sparat tegel på gården. Sprickor har lagats i och putsas med kalkbruk 1:1. Fasaderna avfärgades lika de övriga byggnaderna på gården i s k Fällnäsrosa med kulturkalkfärg av fabrikatet Optiroc. Rosa nr: 85613. Grå nr: 85387-1.

*Under nuvarande yttre putsskikt finns en kraftigare rosa avfärgning.
Bildnr: lp20051375. Foto: L. Sundström, 2005.*

*Spår efter igensatt öppning souterrain åt n.
Bildnr: lp20051376. Foto: L. Sundström, 2005.*

*Mejeriet från s-v efter renovering. Bildnr: lp20051377.
Foto: L. Sundström, September 2005.*

*Mejeriet från s-ö efter renovering. Bildnr: lp20051378.
Foto: L. Sundström, September 2005.*

Fönster

Fönsterna har lagats och skadade delar iskarvats med nytt virke. Därefter har karmar och bågar halvlagt och därefter glasats och kittats om med linoljekitt. Saknade glas har kompletterats med äldre glas. Bågarna har sedan mellan- och slutstrykts med linoljefärg i s k Fällnäs gult, lika fönstren på gårdens övriga byggnader. Beslag har renoverats och återanvänts. Saknade beslag har ersatts med nya från Eskilstuna kulturbeslag.

Fönster i v. gaveln före och efter upprustning. Bildnr: lp20051379 till vänster. Bildnr: lp20051380 till höger. Foto: L. Sundström, 2005.

Fönster i källarvåning mot öst. Karmbottenstycket har kompletterats och bågen har kompletteringslagats i nedre delen samt ny spröjsning. Bågens rikt utformade fönsterbeslagning renoverades och återanvändes. Bildnr: lp20051381 till vänster. Bildnr: lp20051382 till höger. Foto: L. Sundström, 2005.

Dörrar

Dörrarna har riktats och målats med linoljefärg i s k Fållnäs gult.
Karmen till entrédörren har skarvats i sin nedre del. Källardörrens tröskel har kompletterats.

*Entrédörr åt söder före och efter upprustning och målning. Bildnr: lp20051383 till vänster.
Bildnr: lp20051384 till höger. Foto: L. Sundström, 2005.*

*Skarvning av dörrkarm åt söder. Bildnr: lp20051385.
Foto: L. Sundström, 2005.*

Dörr i källarvåning före och efter upprustning. Bildnr: lp20051386 till vänster. Bildnr: lp20051387 till höger. Foto: L. Sundström, 2005.

Garageport

Garageporten upptagen under 1950-talet murades igen.

Garageporten före igenmurning. Bildnr: lp20051388. Foto: L. Sundström, 2005.

Tak

Taktegelet har plockats om och lagts på plats. Ny nockbräda har tillverkats och vattbrädor kompletterats samt tjärats. Skorstenena har lagats med bruk lika befintligt och kalkats.

Mejeriet från söder. Ny trappa och hängränna av trä över entrédörr nytillverkades och tjärades. Bildnr: lp20051389. Foto: L. Sundström, 2005.

Avvikelser från arbetshandlingar

Ursprungliga arbetshandlingar utgick från byte till nytillverkade dörrar. Handlingen föreslog även nytillverkning av större delen av byggnadens fönsterkarmar och bågar samt nya beslag och gångjärn.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Länsmuseet anser att renoveringen har utförts väl, i enlighet med antikvariska krav, och med ett gott slutresultat i enlighet med länsstyrelsens beslut.

Övriga handlingar med relevans för ärendet

Leveransdokument, 19 oktober 2005, AB Ranch & Toll, Lidingö